

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De Ivstitia Et Ivre Libri Decem, Reuerendi P. F. Dominici
Soto, Segobiensis, Ord. Præd. Theologi præclariss.**

Soto, Domingo de

Venetiis, 1608

1 Liceatne iudici eum qui sibi non subditur iudicare.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38878

cuiusvis classis hominibus. Violentia autem & rapina non nisi illis inferuntur potentibus qui resistere possunt, grauius ergo est furtum quam rapina in contrarium autem est quod leges acerbius in latrones atque raptores animaduertunt quā in fures.

Ad quaestionem vnica eademque facilissima cōclusionē respondetur. Rapina grauius peccatum est furto. Conclusio per ea quae dicta sunt liquida constat. Dicitur enim est haec duo in hanc vnā ratio nemo biecti conuenire, quod vtrumque est acceptio alieni contra domini voluntatē, nisi quod furtum tollit voluntatē per ignorantiam, rapina vero per violentiam. Violentia autem ē regione magis opponitur voluntati quam ignorantia. Nam violentia aperto Marte pugnat contra actum nolendi, ignorantia vero efficit inuoluntarium per absentiam actus. Qui ignorat enim, non vult, sed qui resistit, contrarie vult. Hac ergo ratione rapina peior est. Accedit & ratio iniuriæ, quae in rapina cumulatio est. Nam fur plures facit rei dominum, quem scilicet per metum non audeat aperte aggredi, sed latenter. Raptor vero multo eum minoris aestimat, si quidem absque metu eum adori ut. Quare non solum in bonis ledit, verum & in honore per ignominiam. Qua etiam ratione contumelia (vt infra dicturi sumus) peior est quam murmuratio. Quin vero accedit tertio, quod non solum in bonis externis atque etiam in honore iniuriam infert, verum & vitae periculum offert. Raptor enim & latro armis viuit quibus resistentem perimat; Fur autem pauore & metu est semper pallidus. Atque haec de causa iura ipsa communia quae furibus vitam indulget, latrones morti omnino adiudicant, adeo vt neque per fugium ad sacrum illis suffragati cōcedant. Et per haec argumentorum solutiones clarescunt. Nam etsi in furto aliqua sit fraus, peior est tamen audacia iniuriaeque rapina. Ad secundum autem respondetur quod audacia vulgo apud sensuales homines pro iudicio fortitudinis reputatur, & ideo fit vt etiam dum facinoribus perpetrands exhibetur, minus de illa homines pride fiant, cum tamen argumentū minoris culpae sit in sceleribus metus, qualis est infure. Ad tertium denique respondetur, quod etsi plumbus per furtum solcat

nōcumentum inferri grauiora tamen per violentiam inferuntur.

QVÆSTIO III.

DE IVSTITIA IUDICIS

ARTICVLVS I.

Virum liceat iudici eum qui sibi non subditur, iudicare.

IN IVSTITIÆ quae facta seu in personam, seu in res committitur, proxima est species illa quae verbi fit. Huius autem generis illa est iniquior, quae in iudicis versari cōsuevit, videlicet tam iudicum culpa, quam testium, reliquorumque iustitiae ministrorum. Sunt enim personae quinque, videlicet iudex accusator reus, testis, & advocatus, quae quinque deposcunt quaestiones. Sed ex illis iudex est cuius crimina grauiora existimantur. Quatuor autem in iudice sunt necessaria, videlicet iudicandi potestas, veritas, & forma, & executionis vis, quae quatuor articulis explicabuntur. Primum ergo vitium est, si iudicandi, quum non habet, facultatem vsuper. Ignorantia istud hoc primo articulo, examinemus. Queritur verum possit quispiam eum qui sibi non subditur iudicare. Et arguitur a parte affirmatiua. Christus quippe qui rex regum erat & dominus dominantium, nulli erat creaturarum subiectus, & tamen Patris iudicium pertulit, qui de hoc reprehendi non solet, quod non subditum iudicaret, sed quod innocentem cōdemnaret, potest ergo quispiam in alienum ciuem ius dicere. Secundo. Daniel (ut eius historia capitulo 14 refert) seniores illos facti criminati testes iudicio condemnauit, qui tamen non subditur fuisse iudex ergo. Tertio. Iura saepe iudici facultatem tribuunt castigandi ratione delicti eos, qui licet non sint sibi subiecti, delinquunt tamen intra limites sui fori, ergo eum iudicare qui iudex non est subditus, non semper est illicitum. In contrarium est Gregorius super illud Deuter. 23. Si intraueris segetes &c. ubi dicitur.

Falce[m] iudicij mittere nemo potest in eam rem que alteri videtur esse commissa.

Quæstioni huic, licet pro argumentorum ratione pluribus videri possit indigere, duæ tamen conclusiones satisfaciunt. Prior est, Nemini fas est, quempiam iudicare, nisi cum qui sibi, vel simpliciter, vel tali casu subditus sit. Probat[ur]: Sententia iudicis est quasi quedam lex particularis de singulari reprobata, lex autem (vt supra monstratum est) vim debet habere coactivam, ergo & sententia, alias frustranea esset, nulliusque efficacia, hanc autem vim habere non potest, nisi vel Princeps, vel Respublica eiusque ministri, quibus Ciues veluti partem totum subduntur, ergo illum quisque solum legitime iudicare potest, qui sibi subijcitur, quippe in quem vices gerit Respublicæ. idem enim prudentiæ genus, quod ferendis legibus necessarium est, scilicet præceptorium, necessarium quoque est, vt secundum illas ius dicatur. Nec quidquam siquidem vis legibus inesse coercitiua, nisi in earum applicatione persisteret. Hinc iura illa dimanarunt, extra, de iudic. cap. ar. si clerici. sententia a non suo iudice lata, non tenet. Et de constitution. lib. 6. capit. vt animarum. Extra territorium ius dicenti, non paretur impunè. Vnde iudex idem est quod ius dicens, capitul. forum. de verborum signification. & iurisdic[i] tam facultas quam territorium, quod illam comprehenditur. Neque Paulus nos iubet subiectos esse, nisi potestatibus sublinioribus, hoc est illis qui nobis loco, & potestate præfecti sunt. Etenim sicut orbis celestis non in superiores substantias influit, sed in corpora quæ sibi sunt loco subiecta, sic neque homo potest, nisi sibi subditos, legibus, ac iudicij gubernare. Hac enim de causa (vt supra diximus) homo civile animal in societate vivit. Posterior conclusio. Quatuor modis contingit vnum esse alteri subditum. Primo ordinariæ, veluti illi qui per se potestatem habet, sicut omnes Christi in Papæ subduntur, & in secularibus totum regnum regi. Secundo modo, quia potestatem habet legatam, sicuti prouincia proconsuli subijcitur, & prætori Ciuitas. Tertio, eo quod quis sua sponte alterius se iudicio submittit, vt ille qui arbitrum eligit, & qui iudicium quod retractare pos-

set, subire maule. Et quarto, si quis in alieno territorio, & quod aiunt, districtu delinquat, vel alia via alienam iurisdictionem subierit.

Per hæc ergo, obiectiones facile diluuntur. Ad primum nihil aliud respondet S. Thom[as] quam quod sua se voluntate Christus submittit Pilato a quo iudicatur, exemplo eorum qui arbitrum eligunt cuius arbitrio parere statuta poena, obligantur. Est tamen in exemplo nonnihil ambiguitatis. Nam si ad vnum similitudo exitimetur, videtur tum Sanct. Thom. sensisse quod Christus constituerit sibi Pilatum iudicem conferendo ei nouam potestatem, quam non habebat ordinariam, sicuti qui priuatam personam sequestrem sibi præfecit. Hoc autem falsum est. Nam Pilatus potestatem illam a Cesare receperat, atque ideo ab ipso Deo, illa ratione qua lib. 4. quæstio. 4. monstratum est, ciuilem Rempublicam per legem nature, & gentium a Deo, deriuati. Idque Redemptor significauit Ioann. 19. dicens. Non haberes potestatem aduersum me vllam, nisi tibi datum esset desuper. Hinc etenim sumitur argumentum aduersus illos qui dicunt potestatem ciuilem descendere a Papa, tanquam a Vicario Christi. Enimvero non ait nisi tibi datum esset a me, sed desuper. Christus n. vt superiori libro diximus, non assumpsit temporale regnum, sed temporalium vsu[m], qui ad suum caelorum regnū esse necessarium. Solum ergo vult S. Thom. quod ea ratione qua erat rex regni caelorum, ac perinde rex regum, & dominus dominantium exemptus erat ab omni humano iudicio, in qua vtiq; exemptione reliquit Vicarium suum Pontificem maximum, eiusque subinde inferiores sacerdotes, secundum illud Matt. 17. liberi sunt filij. Et ideo quamuis potuisset retractare Pilati iudicium, ob nostram tamen salutem sua se libera voluntate illi subiecit, adigendū morti. Hinc Caiet. sibi colligit, Pilatum non peccasse usurpatione iudicij (nā quod peccauit innocen[ti] e[st] condemnando dubio esse nequit) ego tamen non id tā facile colligerē. Sed si August. legitimus rex erat Iudeorum, nō peccauit hac rōne Pilatus, q̄ Christus voluit, & vnus ex Iudeis haberi. Si vero tyrannus erat, eodem modo deliquit iudicando Christum, quo iudicando Iudeos, quia Redemptor noster nō indulsit ei peculiatem

Ad primū arg. S. Tho.

Obie-
ctio.

Solutio.

Caiet.

aliam

aliam facultatem. Neque in hoc cum cogitavit S. Thom. cum illo conferre qui eligit arbitrium. Hic enim potestatem iudicij conferre qui ea ante carebat. Christus autem nihil aliud fecit quam quicquid de illo fieret libenter pati. Ex hoc Christi exemplo fit consequens, Papam eius vicarium qui similiter exemptus est, posse nihilo se eius subdere se alterius iudicio, idque non modo in foro poenitentia (quo res est conperta) verum in foro iudiciali, quod fecit Leo Papa 4. qui, vt legitur secunda, q. 7. can. Nos si. submisit se iudici Ludouici Imperatoris de rebus quibusdam iudicandis vt seipsum iustificaret. Duplex tamen de hac re nascitur dubium. Prius quod sequeretur generaliter de quibuscunque causis posse alias sententiam cogi etiam anathematis, nam eadem apparet omnium ratio, consequens tamen doctores in quarto sentent. consentienter negant, vt S. Thom. dist. 19. q. 1. art. 3. & Richar. dist. 18. artic. 5. & Petrus de Palud. q. 2. Posterius dubium est de subiectionis modo. Videtur inquam quod sic se possit alteri subicere, vt eum sibi superiorem aut aequalem constitueret, id. autem falsum esse inde monstratur, quod cum sit Christi vicarius non valet alterum eodem loco statuere. Consequentia vero probatur. Aut enim libera sua subiectio in necessitatem transit, ita vt cui se semel subdiderit, subducere durante iudicio nequeat, & tunc planum fit illum cui se subdidit, esse superiorem, vt pote cuius potestas à Papa non pendet. Si vero subiectio non fit necessaria, superuacanea est. Ad prius istorum perempta consequentia, respondetur. Haud enim consequitur, vt quicquid in aliquibus potest, possit in omnibus sed est regula, quod quacunque facultatem in seipsum in foro exteriori exercere potest, valet alteri committere, vt si fortasse inter se & alterum his contestetur, qua scilicet debuit aliquod, vel alter ab ipso, vel ipse ab altero peti, vel de aliqua sententia quam ipse protulerit ad eundem ipsum prouocatio fit, tanquam, ab iniusto grauamine, sicut potest tunc ipse de illis causis iudex sedere, sic potest & eadem alteri committere, seque submittere. Ex hoc facit in d. cap. Nos si. Excommunicare autem seipsum nequit, neque suspendere, neque seipsum proprie punire, &

ideo neque valet constituere sibi iudicem qui se excommunicet, suspendat, aut puniat, sed solum qui sibi iubeat restituere, nem facere aut reuocare sententiam. Alterius argumenti pariter interinitur consequentia. Haud enim potest superiorem sibi aut aequalem constituere. Quapropter cum duplex sit necessitas, altera scilicet iustitiae, atque altera simpliciter coactionis subiectio sua potest priori modo fieri necessaria, non autem posteriori. Potest inquam subiectionem suam poenitentiae & stabilire, sicuti qui sequentem eligit, tenetur adeo subire sententiam, etiam in foro Dei. Itaque esset peccatum mortale non stare fidei suae obligaretur, que poenam solueret quocirca non est vana subiectio. Aut tamen necessitate coactionis, ita vt potestas iudicis non dependeret à sua nemini se potest subiugare, immo quoties veller, alterius sententiam retractare, illiusque reuocare potestatem, etsi male faceret, tenetur factum. Existit tamen ingens argumentum quod possit Papa alteri se submittere, non modo in minoribus causis, sed etiam vranthematate aduersus illum procedatur vt que ad depositionem. Supponamus enim excap. si Papa, distinct. 4. quod dum hereseos labe sordescit, potest à Concilio conueniri & deponi, & cum deponendus nequaquam sit nisi auditus, potest sub anathematis censura, vt compareat, cogi. Fac ergo ipsum vehementi infamia de heresi laborare, sic vt Concilium iamiam de illa re indicatur. Videtur ratio persuadere quod possit iudicium cuiuslibet viris & grauitate insignibus delegare. Arguitur enim sic. Iam tunc iure potest fieri reus & cognita causa deponi, idque fieri nequit sine magno episcoporum dispendio ergo quo illam caueat iudiciorum turbam, potest illis negotium committere, qui rem expeditius transigant. Secundo arguitur. Lite in consilio contestata possunt & concilium & ipse iudices delegare qui rem peragant, cur ergo ipse non poterit seorsum committere? Respondetur neuitquam hoc Papam posse. Enimvero potestas ille cogendi tunc Pontificem non est penes ipsum, qui potest qui non potest vim coerciuam in seipsum exercere, sed duntaxat penes concilium, & ideo non est in arbitrio Papae talis commisso

missio, quia quam non habet potestatem nemini valet dare neq; depositio per suos commissarios facta vilius esset valoris. Cõcilium autem potest & causam cognoscere & alteri delegare. Posset quis forsitan idẽ debium & de inferioribus sacerdotibus hæresitare, An scilicet possent sibi sequestres iudices sua sponte præficere? pro eo quod iure vsque adeo verum est in seculari forum pettrahi, vi illis sit adempta potestas renũciandi iuri suo, vt patet extra, de foro compe. c. si diligenti, & latius 11 q. 1. in olira. & can. placuit. Respondetur nihilominus liberum esse quibuscumque sacerdotibus iudicem sibi arbitrium constituere, cui parere teneantur. Quod enim illis interdicitur non est nisi vt non consentiant in secularium tribunalibus sissi. In secundo argumento de Daniele nihil est difficultatis, quoniam ipse in sinctu affladuque Dei sententiam illam pronuntiauit. Legitur etiam ibidem Dominum suscitasse spiritum iunioris. Neque in tertio argumento difficultas vlla est, quæ nunc debeat pettrari. Satis ergo hic fuerit concedere quod qui in alieno territorio & fore delinquit ratione delicti sit illis subditus, vt extra, de raptor. capitul. 1. & ff. de accusa. l. Alerius. Sed præter delictum sunt etiam alie caulse que ius faciunt iudici comprehendendi castigandique alienum subditum, vt de foro compet. capit. licet ratione. Excipiuntur autem clerici qui in iudicium seculare deferri nequeunt, de quibus latior pateret nunc campus disputandi si proprius esset hic locus.

ARTICVLVS II.

Virum iudici liceat contra veritatem quam certo nouit, iudicare, quam do legitime probatur contrarium.

Post auctoritatem iudicis secundo loco ab illo exigitur iudicij veritas. Et idcirco secundo loco quaeritur, virum iudici contra veritatem qua certo nouit iudicare, quando legitime probatur contrarium. Et arguitur a parte negatiua. Legitur enim Deut. 17. Venies ad sacerdotem

Leuitici generis, & ad iudicem qui fuerit illo tempore, qua resque ab eis, qui iudicabunt iudicij veritatem. Vsu autem venire solet vt innocens cuius palam iudici innocentia constat, testimonijs falsis ad eius tribunal deferatur, ergo ob talia testimonia non debet veritatem deserere. Secundo arguitur. Homo debet iudicio suo diuinum imitari, diuinum autem semper fit secundum veritatem. Reuelabitur enim ex hoc iustitia iudicij Dei (vt ait ad Rom. 2. Pau.) quod reddet vnicuique secundum opera sua. Et de Christo ait capite. 11. I. ai. Non secundum visionem oculorum iudicabit, neque secundum auditum aurium arguet sed iudicabit in iustitia pauperes, & arguet in aequitate pro mansuetis terra. non ergo licet iudici falsis testimonijs a veritate abduci. Tertio: Testimonia in hoc sunt necessaria, vt veritas constet, quando autem res est manifesta, nullis opus est testimonijs secundum illud Paul. 1. ad Timot. 4. Quorundam hominum peccata manifesta sunt præcedentia ad iudicium, ergo quando iudici res est manifeste comperta non opus habet, alienis testimonijs. Quarto arguitur. Iudex condemnando innocentem facit contra scientiam, & conscientia nihil aliud est quam scientia applicata ad opus, ergo facit contra conscientiam, quod proculdubio semper est peccatum, ergo id minime licet. In contrarium autem est auctoritas Aug. super Psalter. Bonus iudex nihil ex arbitrio, suo facit, sed secundum leges & iura pronuntiat.

Quæstio hæc inter doctores tam iuris quam Theologia magna ambiguitate cõtrouertitur. Et cum vtrinque sit disputabilis, quam maxime tamen refert eam sciri. Proposuius autem que sub tenore quo eam interrogat S. Th. scilicet virum liceat iudici contra veritatem quam certo nouit iudicare propter contraria testimonia? Includit tamen titulus duas partes. Prior est, virum dum euidenter nosset eum quem in vinculis tener, esse reum, non tamen legitime probatur, imò forte legitimus testimonijs purgatur possit tũ condemnare. Et huc sensum non interrogat S. Th. quia neque de illo dubitatum vnquam est, imò est extra controuersiam id non esse licitũ, quoniam forũ exterius non extenditur ad crimina occulta, & occulta illa iure censentur, quæ secundũ regulas iuris legitime nõ Soto, & de Iust. & iure. ff. con-

Arg. 2.

Arg. 3.

Arg. 4.

August.

Duplex quæstio nis sensus. D. Tho.